

FAIRDATA-PALVELUKOKONAISUUS

Anssi Kainulainen

Miten tutkimusaineistosta FAIR?

- Löydettävä

Aineisto kuvaillaan ja aineistolle annetaan yksilöivä ja ikuisesti kestävä tunniste.

- Saavutettava

Tunnistautuminen ja valtuutus ovat mahdollisia protokollan avulla. Hyödynnä olemassaolevia tunnistautumis- ja valtuutuspalveluja, kuten REMS.

Huolehdi kaikkien aineistojesi ja julkaisujesi mahdollisimman laajasta kuvailusta ja metatietojen avoimuudesta.

- Yhteentoimiva

Metatietojen merkityksen tulee säilyä, vaikka tietoja siirrettäisiin tietojärjestelmästä toiseen. Suosi valmiita sanastoja, ontologioita ja yleisessä käytössä olevia termejä löytyvyyden takaamiseksi.

Aineistossa käytetään hyväksyttyjä viittauksia muihin aineistoihin.

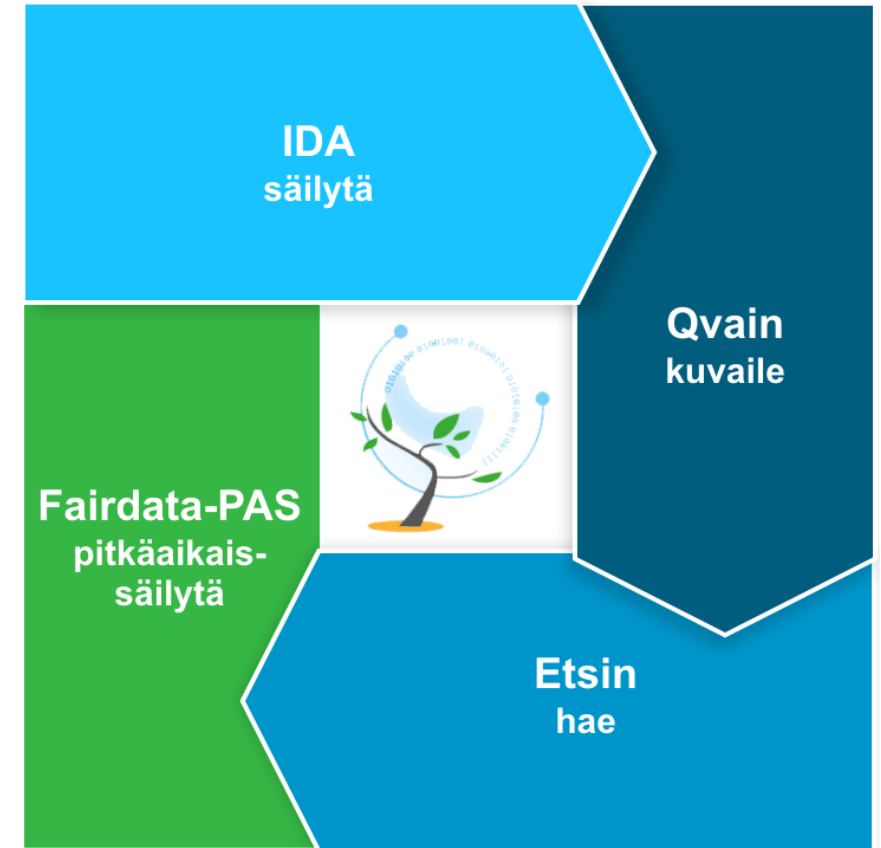
- Uudelleenkäytettävä

Lisenssi/käyttöehdot ovat tärkeä metatieto, koneluettava formaatti kuten CC-lisenssi on suositeltava. Käytä mahdollisimman sallivaa lisenssiä.

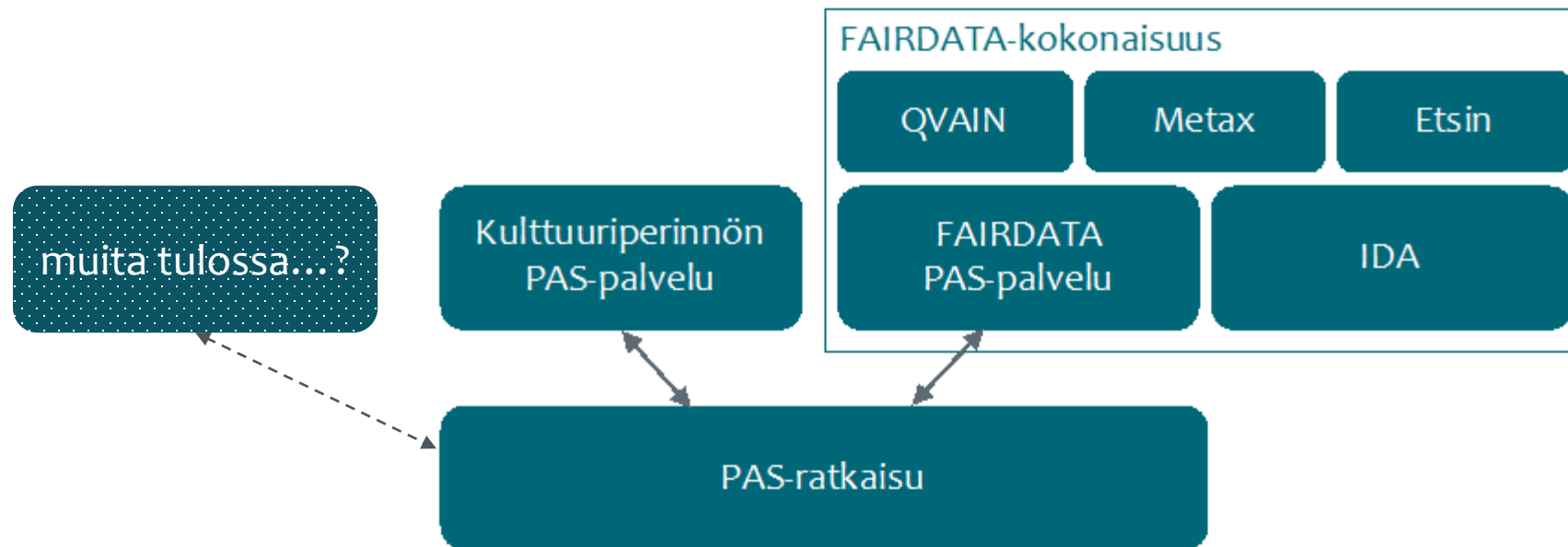
Aineiston riittävän kattava ja täsmällinen kuvailu sekä tehdyn kuvailun ymmärrettävyys, yksiselitteisyys ja -käsitteisyys, ovat merkittäviä asioita metatiedon laadun ja sitä kautta aineiston uudelleenkäytön kannalta.

Fairdata-palvelut

- **IDA** – tutkimusdatan säilytyspalvelu
- **ETSIN** – tutkimusaineistojen hakupalvelu
- **QVAIN** – tutkimusaineistojen kuvailutyökalu
- **FAIRDATA-PAS** – tutkimusaineistojen pitkäaikaissäilytyspalvelu ja sen hallintaliittymä
- Lisäksi taustalla (1) metatietovaranto ja (2) tunnistautumisratkaisu
- Käyttää hyväkseen tunniste-, ontologia- ym. palveluita

Fairdata PAS-palveluna

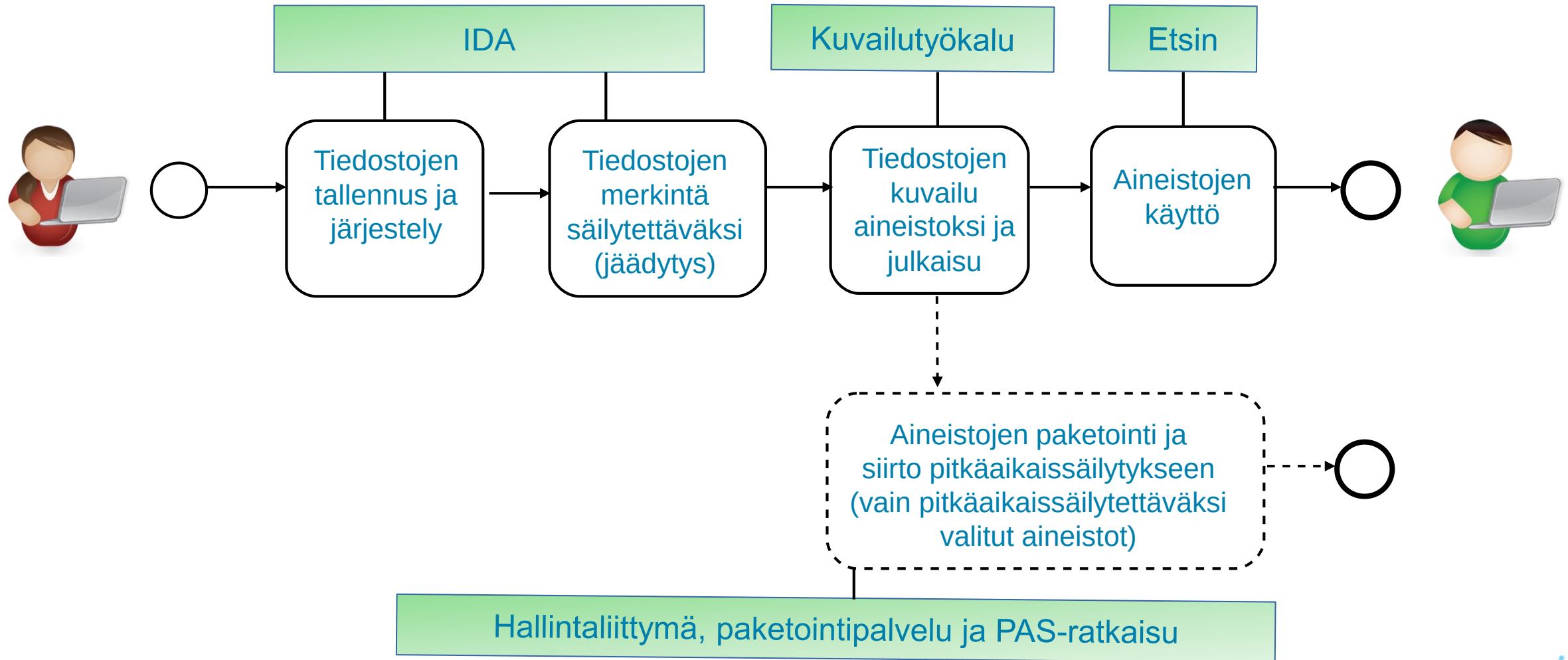

Lisätietoa:

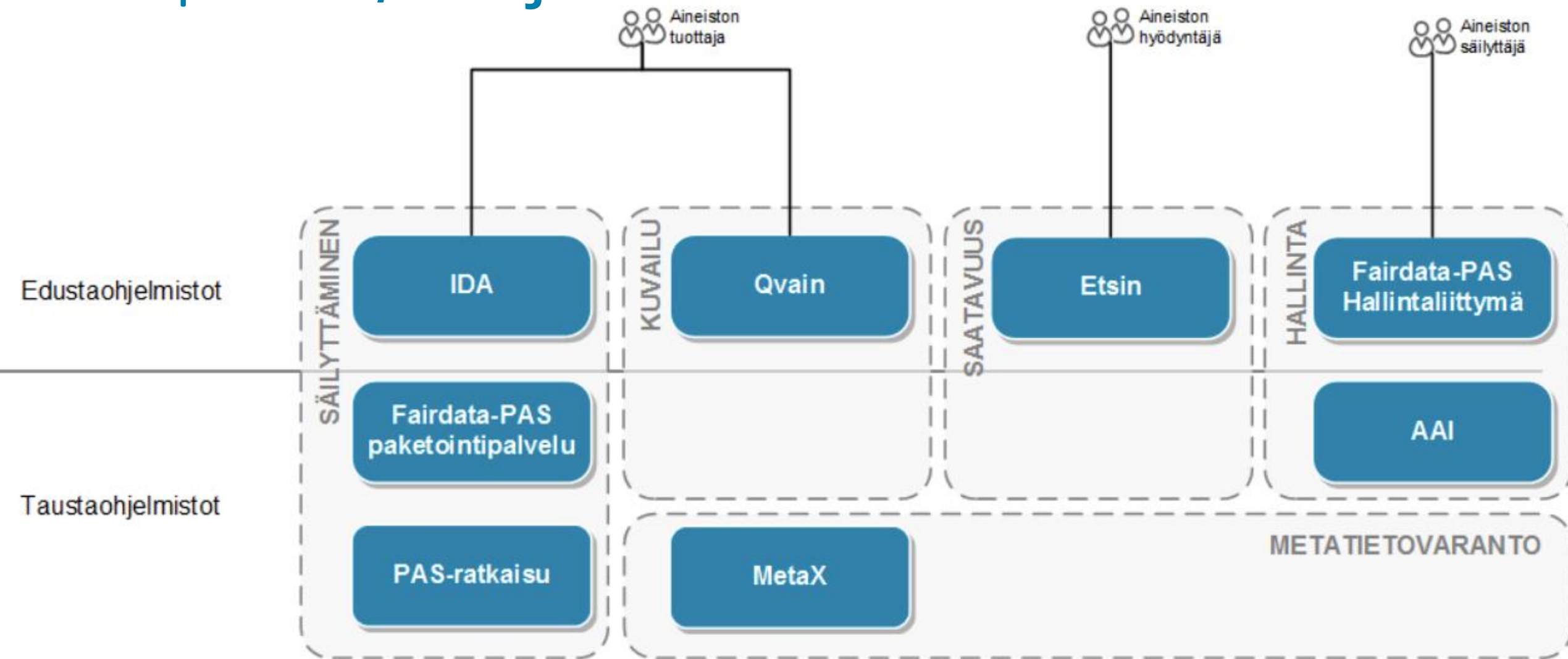
<https://www.fairdata.fi/fairdata-pas/>

<http://digitalpreservation.fi/>

Toimintamalli

Komponentit/toimijat

IDA
säilytä

Fairdata-PAS
pitkäaikais-
säilytä

Qvain
kuvaile

Etsin
hae

Fairdatan palvelukomponentit

IDA

IDA - Tutkimusdatan säilytyspalvelu

- Opetus- ja kulttuuriministeriön tarjoama Suomen korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja Suomen Akatemian rahoittamille tutkijoille
- Käyttöosuuksia myönnetään projekteille organisaatioiden hallinnoimista organisaatiokäyttöosuuksista
- Aineistojen omistajat päättävät itse tiedostojensa avoimuudesta ja käyttöpolitiikasta
 - Kullakin organisaatiolla Fairdata-palveluyhteyshenkilö tutkijoiden kontaktina
 - https://www.fairdata.fi/wp-content/uploads/2018/08/Korkeakoulujen_IDA-yhteyshenkilo%CC%88t_13.8.2018.pdf

Uudistuneen IDAn ydintoiminnot pysyvät samoina

- Tiedostojen käsittelyyn ja käyttöliittymiin muutoksia
- Valmistelualue ja säilytys ("jäädytys" = lupaus pysyvyydestä)
- Uudistuneen IDAn tiedostojen käyttö muissa Fairdata-palveluissa (kuvailu, avaaminen) perustuu palvelujen yhteiseen metatietovarantoon ja pysyviin tunnisteisiin

IDA on yksi väylä PASiin

Fairdata.fi IDA

TIEDOSTOT TOIMINNOT

🔍 ⚙️

Kaikki tiedostot

Viimeaikaiset

Suosikit

Jaettu linkin kautta

IDAn pikaopas

IDAn käyttöopas

Huomaa: Tiedostot ovat varsinaisessa säilytyksessä IDAssa vasta kun ne ovat jäädytetyllä alueella.

Lisätietoja

Asetukset

Tiedostoja voidaan lisätä ainoastaan Valmistelualueelle (juurikansio jonka päätteellä on +)

	Nimi		Koko	Muokattu
★	Project_A	Project_A ...	45 KB	päivä sitten
★	Project_A+	Project_A ...	91 KB	päivä sitten
2 kansiota			136 KB	

IDA palvelu:

<https://ida.fairdata.fi>

Uudistunut IDA – esittelyvideoita:

<https://youtu.be/Wr5hD874tRE>

<https://youtu.be/ORGSg8sjy-U>

Fairdata.fi

Qvain

Kuvailutyökalu Qvain

- Sisällönkuvailu, tekijät ja muut toimijat
- Liittyvät tiedostot ja käyttöoikeuksien määrittely
- Versiointi ja viittaukset
- Metatieto talletetaan Metaxiin ja julkaistut aineistot löytyvät Etsimestä
- Tietomalli: <https://tietomallit.suomi.fi/model/mrd/>
- Metatieto saatavilla myös koneluettavassa muodossa

New New

dataset new

schema Fairdata (IDA)

owner Anssi Kainulainen

Save Publish Cancel validate live?

Fairdata dataset

- Content Description
- Temporal and Spatial Coverage
- Actors
- Relations and History
- Files
- Extra

Change project ▾

Project 2001036

 / [PythonModules](#) / [tensorflow](#) / [tools](#)

	Name	↕ Identifier	↕ Date Modified	↕ Size	↕
☒	 api	37929bf5c50a3f5da6392d4a6b7e4007	2018-10-09	219.23 KB	
☐	 dist_test	a5132c3a17f9398ab1e8e1ea4c3550b2	2018-10-09	8.45 KB	
☒	 graph_transforms	2c7d7a88835636d086c3c009a0db4e57	2018-10-09	4.08 KB	
☐	 pip_package	2e7356c505ab36a9bd55807d4414b1da	2018-10-09	17.32 KB	
☐	 __pycache__	617a88c744d83a5fbefeb6f92b363d6f	2018-10-09	176 Bytes	
☐	__init__.py	5bbc96784b630575682255f133058	2018-10-09	0 Bytes	Show Details

Etsin, REMS

Etsin-hakupalvelu

- Näyttää Fairdata-kokonaisuuden aineistojen metatietoja sekä haravoituja metatietoja (FSD, Kielipankki, SYKE)
- Haravointi välttää päällekkäisen tiedonsyötön, mahdollistaa aineistojen paremman löydettävyyden
- Tarjoaa laskeutumissivut ja latauslinkit IDA:ssa oleville aineistoille
- Mahdollistaa käyttöluvan hakemisen REMS-palvelun avulla
- Mahdollistaa yhteydenotot lomakkeen avulla niihin tahoihin joiden sähköpostiosoitteet on annettu

Search datasets

1982 results

Sort

Organization

Creator

Field of Science

Keyword

Symptoms of Depression among over 75-year-old Seniors Living in Helsinki Alppiharju District 1992

Only for teaching, research and studying

This Finnish survey studied senior citizens of over 75 in the Alppiharju district in Helsinki in terms of their physical and mental health, living arrangements, social interaction and support received. The respondents' mental processes were first investigated by asking questions about the interview date, their age, the president at the time etc. Subjective satisfaction with various things in life (e.g. economic situation, health, personal caregiver) was examined. The

Etsin palvelu:

<https://etsin.fairdata.fi> (demoversio)

Fairdata-PAS

Fairdata-PAS

- Aineiston täytyy säilyä ymmärrettävänä ja käytettävänä
- yli henkilöiden, organisaatioiden ja teknologioiden muutosten.
 - → Aineisto on oltava itsensä selittävä:
sisältää tarpeellisen metatiedon ja dokumentaation.
 - → Aineisto on oltava vastaanotettaessa eheä ja määritysten mukainen.
 - → Aineistolla täytyy olla vastuutaho.
- Säilyttäminen on aktiivista toimintaa.

PAS: tekniset ja sisällölliset vaatimukset

- Aineistojen PAS-vastuu edellyttää **tiedostomuotoja**, joita voidaan ajatella säilytettävän.
- Aineistojen vastaanotto ja säilyttäminen edellyttää, että aineisto on **kuvailltu** ja **järjestetty** määritysten mukaisesti.
- Aineistojen **uudelleenkäytön** takia tulee olla taho, joka voi *pidemmällä aikavälillä kuin yksittäinen henkilö* tehdä aineistoa koskevia päätöksiä.
- Määrittäksiä ja ohjeita: <http://digitalpreservation.fi/>
- Nämä vaativat todennäköisesti työtä! Ja yhteistyötä Fairdata-PAS-asiantuntijoiden kanssa.

Miten PASiin?

- Valintakriteerit
 - Kriteeri 1: Organisaatiolle merkittävä aineisto
 - Kriteeri 2: Kansallisesti merkittävä aineisto
- PAS-käyttöönottoprojektit nyt
 - Jyväskylän yliopisto, kiihdytinlaboratorio
”250-Nobeliumin hajoamisspektroskopia”
 - Oulun yliopisto, Sodankylän geofysiikan observatorio
Useita havaintoaineistoja, joita yhdistävät samat mittauspisteet
 - Helsingin yliopisto, SMEAR (Station for Measuring Ecosystem–Atmosphere Relations)
Aluksi tietty aikajakso.
- Fairdata-PAS paketoitipalvelu ja hallintaliittymä
 - <https://manage.fairdata.fi/> (tulossa)

Kriteeri 1: Organisaatiolle merkittävä aineisto

- Profiloitumisen kannalta;
- tutkimusinfrastruktuurien kannalta;
- huippuyksiköiden kannalta;
- erityisosaamisen kannalta;
- organisaation merkittäväksi katsoma.
- Alustavasti 10 teratavua.
- *Jos aineisto on tarkoitus **arkistoida ja pysyväissäilyttää** arkistointiin liittyvän lainsäädännön nojalla, se siirtyy yleensä Kansallisarkiston omistukseen ja säilytetään kulttuuriperintöaineistojen PAS-palvelussa.*
- Kriteerit täsmenemässä ja automatisoitumassa.

Kriteeri 2: Kansallisesti merkittävä aineisto

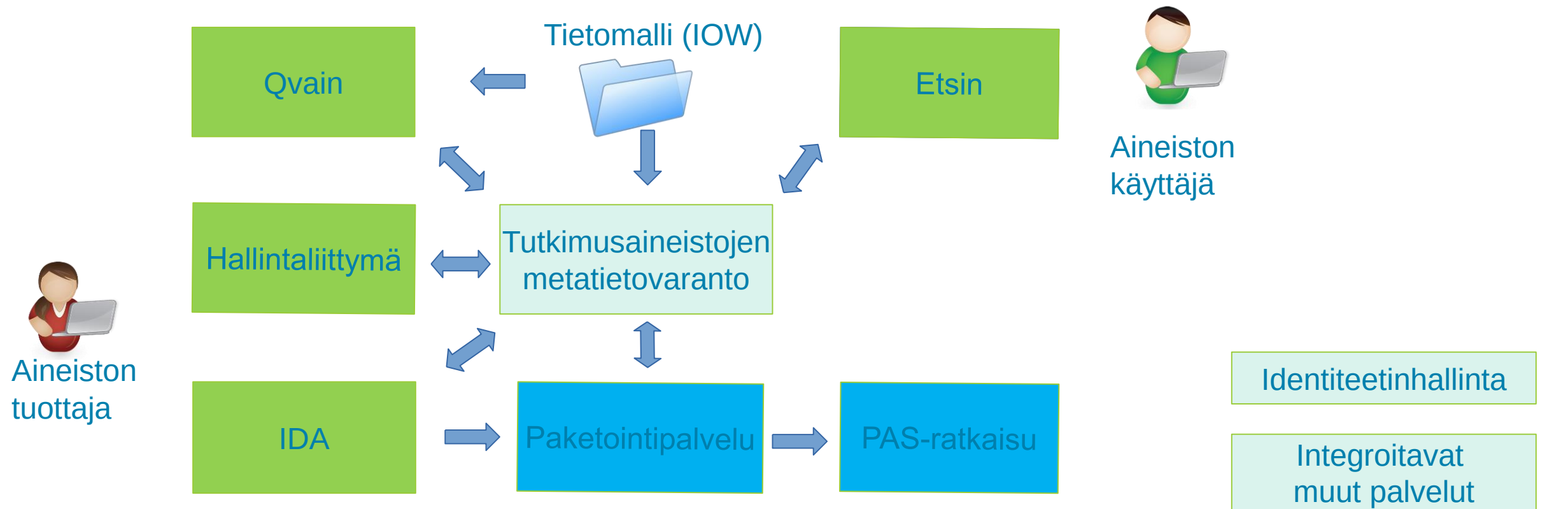
- Akatemian tiekartan merkittävien kansallisen tai kv. tason tutkimusinfrastruktuurien aineistot;
- laajassa yhteistyössä käytetyt aineistot;
- julkaisuissa käytetyt aineistot;
- aineiston tuottamiseen käytetty resurssi;
- Laatu; minimi asetetaan.

Metax, metatietovaranto

Metax-metatietovaranto

- “Liima” Fairdata-palveluiden välillä
- Metadataa: Jäädetyt IDA-tiedostot, Qvaimessa kuvaillut aineistot, PASissa säilytettävät aineistot
- Pysyvien tunnisteiden luominen (URN, DOI), versiointi ja linkitykset
- Referenssidata
- Haravointilähde mm. Tutkimustietovarannolle
- Metax API (tulossa julkisesti saataville)
 - <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCMETAX/API+documentation>
 - <http://metax-blogi.blogspot.com/>

Metaxin keskeinen rooli

FAQ: Aikataulu ja käyttöönotto

- IDA, Metax ja Etsin ovat käytössä.
- Qvain-käyttöönotto on viivästynyt, ja se otetaan käyttöön vuoden 2019 alussa.
- Etsimen uusi versio sekä Fairdata PAS-palvelu voidaan ottaa käyttöön, kun Qvain on toiminnassa.
- Siirtymävaiheessa IDAssa olevia tiedostoja ei voi linkittää aineistokuvailuihin Etsimessä, mutta niitä voidaan jakaa väliaikaisin jakolinkein.
- Metaxin rajapinta avataan marraskuun aikana myös yksittäisille loppukäyttäjille, jolloin sitä kautta voi luoda aineistoja myös tiedostolinkityksin.
- Palvelut avoimet kaikille Suomen AMK:eille, yliopistoille ja tutkimuslaitoksille
 - Sopimusneuvottelut OKM-CSC-organisaatiot käynnissä
 - Fairdata-yhteyshenkilö käyttäjätukena ja kontaktina CSC:lle
 - IDA-projektien kapasiteetit organisaatioiden yhteyshenkilöiltä
 - PAS-käyttöönotot neuvotellaan OKM:n kanssa (vrt. kriteeristö)
 - Qvain käytettävissä Haka-tunnuksin (myöhemmin tulossa Virtu ym.)
 - <https://www.fairdata.fi/hyodyntaminen/kayttopolitiikat-ja-ehdot/>

Kiitos!

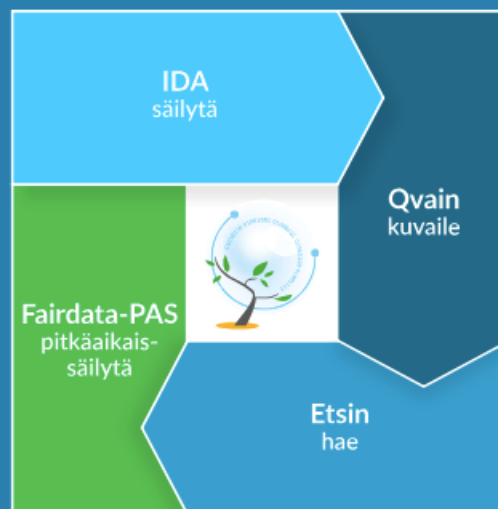
Lisätietoja:

- www.fairdata.fi
- servicedesk@csc.fi

Huolehdi tutkimusaineistoistasi

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tutkimuksessa tuotetuista tietoaaineistojen säilyttäminen. Fairdata-kokonaisuus varmistaa tutkimuksen todennettavuuden ja toistettavuuden sekä turvaa tutkimuksen tietoaaineistojen pitkäaikaisen saatavuuden.

IDA ja Etsin ovat käytössä. Muut palvelut tulevat käyttöön vuoden 2018 aikana.

IDA - SÄILYTÄ AINEISTOSI

IDA – Tutkimusdatan säilytyspalvelu mahdollistaa tutkimusdatan turvallisen säilytyksen. [IDA-palveluun](#) | [IDA:n esittelysivulle](#)

ETSIIN - HAE AINEISTOJA

Etsin – Tutkimusaineistojen hakupalvelu mahdollistaa tutkimusaineistojen kuvailevia tietoja eli metatietoja. Etsimen avulla voit etsiä tutkimusaineistoja. [Etsin-palveluun](#) | [Etsimen esittelysivulle](#)

QVAIN - KUVAILE AINEISTOJA

Qvain – tutkimusaineistojen kuvailutyökalu auttaa oikean ja riittävän kuvailutiedon liittämisen aineistosi. Tarkka metadata mahdollistaa aineiston löydettävyyden ja varmistaa Fairdata-palveluiden yhteentoimivuuden. Qvain-palveluun | [Qvainin esittelysivulle](#)

FAIRDATA PAS - PITKÄAIKAIS-SÄILYTÄ

Fairdata PAS -palvelu huolehtii tutkimusaineistojen pitkäaikaisesta säilytyksestä. Pitkäaikais-säilytyksen avulla voit taata datan säilyttämistä ja luettavana pitämistä vuosien ajan. Fairdata PAS-palveluun | [Pitkäaikaissaatavuudesta tutkimusorganisaatioille](#)

BLOGI | 31.7.2018

MITÄ ON REFERENSSIDATA?

Referenssidata tarkoittaa usein tutkijoille jonkinlaista viiteaineistoa, jota voi verrata omaan aineistoon. Sitä voidaan esimerkiksi käyttää [...]

BLOGI | 21.6.2018

DATAA TÄYTYY KESYTTÄÄ

Euroopan komission Fairdata-asiantuntijaryhmän vastikään julkaistussa väliraportissa annetaan kokonaista 14 suositusta eri tahoille tutkimusaineistojen hallinnan parantamiseksi. [...]

AJANKOHTAISTA | 14.6.2018

DATAN ELINKAARESTA JA FAIRDATA PERIAATTEISTA

Julkaisujen avoimuutta on edistetty viime vuosissa enemmän ja vähemmän aktiivisesti useamman vuoden ajan. Nyt katse...